

الحرب والحب في قصة هيروشيفا للأديبة الإسرائيلية سفيون لايبيرشت

ا.م.د فكري جواد عبد

جامعة الكوفة / كلية الآثار

alfkr@hotmail.com

الخلاصة:

في مرحلة ما بعد الحداثة في الادب العبري برز العديد من الادباء المهمين الذين استطاعوا ان يساهموا بشكل واضح في تطور الادب في إسرائيل، وكان من اهم الادبيات الاسرائيليات المعاصرات القاصة سفيون لايبيرشت.

استطاعت هذه الادبية من الكتابة في معظم الأنواع الأدبية النثرية كالقصة القصيرة والرواية والمسرحية والتي حظيت بإطراء واعجاب النقاد والقراء على حد سواء ونالت عن اعمالها القصصية العديد من الجوائز الأدبية داخل إسرائيل وفي اوربا، لهذا ترجمت الكثير من اعمالها الى العديد من اللغات كالإنكليزية، الألمانية، الإيطالية، الصينية وغيرها.

من بين الاعمال النثرية للقاصة سفيون لايبيرشت مجموعتها القصصية مكان جيد للمبيت A Good Place to Stay الذي نشر في العام ٢٠٠٢ وتضمن مجموعة من القصص التي استطاعت هذه الادبية ان توظف المكان والزمان فيها لطرح مواضيع تهم القراء في كل وقت، وأصبح المكان رمز للسلام والحرب والحب والكراهية، وعاش أبطال القصص مع القيم في بيئة معقدة، محاولين العيش مع ماضيهم الكئيب وخلق مستقبل جيد بدون كراهية.

تتناول هذه الدراسة قصة "هيروشيفا" من مجموعة قصص مكان جيد للمبيت، وتكشف معاني الحب والحرب، ودلالات التسامح والكراهية، وتصف رمزية المكان وتأثيرها على الأبطال الذين هم من هذه المدينة أو من أماكن مختلفة تشترك مع مدينة هيروشيفا ببعض دلالات الماضي وانعكاساته على الحياة اليومية وعلى سلوك الافراد للعيش في مستقبل مختلف يقوم هذا البحث على التحليل الأدبي لقصة هيروشيفا واستخراج انعكاسات الحب والحرب على ابطال القصة وكيفية توظيفها من قبل الادبية لخدمة هدفها الادبي والإنساني.

الكلمات الدالة : الحرب، الحب، الادب العبري، سفيون لايبيرشت

Abstract:

In Postmodernism Hebrew literature, many important writers emerged who were able to contribute clearly to the development of literature in Israel, and one of the most important contemporary Israeli women writers was Savyon Liebrecht.

This writer was able to write in most literary genres in prose such as short story, novel and dramatic, which were admired by critics and readers alike, and for her fictional works she won many literary prizes inside Israel and in Europe.

Among the prose works of the writer, Savyon Liebrecht, her collection of stories (A Good Place to Stay), includes a collection of stories in which this writer was able to use the place and time in which to present topics of interest to readers at all times, and the place became a symbol of peace, war, love and hate, and lived Story protagonists with values in a complex environment, trying to live with their bleak past and create a good future without hate.

This study deals with the story of "Hiroshima" from a collection of stories of (A Good Place to Stay). It reveals the meanings of love and war, the connotations of tolerance and hatred, and describes the symbolism of the place and its effect on the heroes who are from this city or from different places that share with Hiroshima some connotations of the past and its reflections on daily life and. The behavior of individuals to live in a different future this research is based on literary analysis of the story.

Key words: War, Love, Hebrew Literature, Savyon Liebrecht

המלחמה והאהבה בסיפור הירושימה

לסופרת הישראלית סביון ליברכט

תקציר:

בספרות העברית העכשווית בולטות סופרות רבות ויש להן תפקיד חשוב בהתפתחות הספרות העברית בתקופה הפוסט-מודרנית. מהסופרות החשובות – סביון ליברכט.

לבד מכתבת פרוזה, הסופרת סביון ליברכט כתבה גם מחזות לבמות התיאטרון ו תסריטים לטלוויזיה ו בישראל ומחוצה לה, ומצאו חן בעיני הציבור. והיא כתבה רומנים, נובלות וסיפורים קצרים רבים, וספריה זכו בפרסים רבים, תורגמו לשפות רבות ויצאו לאור בגרמניה, בריטניה, איטליה, ארצות-הברית ועוד מדינות רבות.

בקובץ הסיפורים מקום טוב ללון שיצא לאור בשנת 2002 השתמשה סביון ליברכט במקום כסמל לשלום ולמלחמה, לאהבה ולשנאה, גיבורי הסיפורים מתמודדים בהם עם הערכים בתוך סביבה מסובכת, ומשתדלים לחיות עם העבר העגום שלהם וליצור עתיד טוב בלי שנאה.

מחקר הזה עוסק בסיפור "הירושימה" מתוך קובץ הסיפורים מקום טוב ללון, והוא מגלה את המשמעויות של האהבה והמלחמה, את הקונטציות של הסובלנות והשנאה, ומתאר את הסמליות של המקום והשפעתו על הגיבורים שהם מן העיר הזאת או שהם ממקומות שונים אך הם דומים לתושבי העיר בטרגדיות העבר ובשאיפות לעתיד. המחקר מבוסס על הניתוח הספרותי לסיפור הירושימה, ומסתיים בתוצאות משמעותיות.

מלות מפתח: המלחמה, האהבה, הספרות העברית, סביון ליברכט.

סביון ליברכט חייה וספרותה:

סביון ליברכט: Savyon Liebrecht היא סופרת ומחזאית ישראלית. היא נולדה בשנת 1948 בגרמניה, בעיר מינכן. היא בת למשפחה גרמנית אך הוריה הם יוצאי לודז' בפולין, אביה, ניצול השואה, איבד את אשתו הראשונה ובתו התינוקת במהלך השואה והיה בעצמו אסיר בבוכנוואלד. (1: 440) שנים אחרי לידת סביון עלתה המשפחה לישראל והם גרו בבית דגן ולאחר מכן בבת ים. ליברכט למדה בלונדון ובתל אביב, ספרות ופילוסופיה. בצבא שירתה בקיבוץ ניר אליהו ואחר כך בלשכתו של קצין קשר גיסות השריון בקסטינה. (2: 44) היא עבדה כעיתונאית בירחון "את". למרות שסביון ליברכט כתבה רומנים ומחזות, היא נודעה בעיקר בסיפוריה הקצרים. מיצירותיה, חטיבת סיפוריה העוסקים בשואה הקנו לה את מעמדה כאחת מבכירי סופרי הדור השני לשואה (3).

ומהיצירות שלה:

1. תפוחים מן המדבר 1986
2. סוסים על כביש גהה 1988
3. סינית אני מדברת אליך 1992
4. צריך סוף לסיפור אהבה 1995
5. איש ואישה ואיש 1998
6. נשים מתוך קטלוג 2000
7. מקום טוב ללילה 2002
8. הנשים של אבא 2005
9. הבנאליות של האהבה 2008
10. אמא של ולנטינה 2008
11. רוחל'ה מתחתנת 2010
12. פנינים לאור היום 2015

למרות שסביון ליברכט אינה מהסופרות הפופולריות בישראל, היא נחשבת אמנית הסיפור הקצר, וקובצי סיפוריה הם מן העדויות המובהקות לתחייתו המחודשת של ז'אנר זה בספרות הישראלית. (4: 12) על כן היצירות הספרתיות של הסופרת הישראלית סביון ליברכט זכתה בכמה פרסים:

1. פרס אלתרמן בשנת 1987 על הקובץ "תפוחים מן המדבר"
2. פרס הטלוויזיה בשנת 1990 על התסריט "כידונים ואורכידאות"

3. פרס אקו"ם בשנת 1990
4. פרס ראש הממשלה בשנים 1991, 1999
5. פרס התיאטרון מחזאית השנה בשנים 2004, 2006
6. פרס התיאטרון מחזה מקורי בשנת 2009 על "הבנאליות של האהבה"
7. פרס אמיליה רוזלי בשנת 2002 על "נשים מתוך קטלוג"
8. פרס ויצ'ו, בצרפת בשנת 2003 על "נשים מתוך קטלוג"

מקום טוב ללילה:

זהו קובץ של שבעה סיפורים העוסקים בקשר החזק שבין האדם לבין המקום שבו הוא חי, המבוסס על הרגשות וההשתייכות, המקום שהוא מסגרת פיזית ומחשבתית להתרחשות האנושית. הסיפורים בקובץ זה קרויים כל אחד על שם מקום, ולכל סיפור המבנה שלו והסוגיה שהוא עוסק בה משקפים את אופי המקום כפי שנקבע בתרבות. (5: 24) סיפורים בקובץ זה משלבים את החברתי-אקטואלי עם האישי-פסיכולוגי, וכן את הריאליסטי עם הסמלי. ליברכט מפיקה ביד מיומנת משמעויות עמוקות ממציאות שגרתית. קובץ זה כולל סיפורים שהחוויה המרכזית שלהם היא הקשר בין האדם לבין המקום, הם מהווים דוגמה בנתיב האינטואיציה. (6: 77) כל אחד משבעה הסיפורים אלה, מתרחש ויכול להתרחש רק במקום מסוים, כל סיפורי הספר הזה אינם מתרחשים במלחמת העולם השנייה אבל יש בהם זיכרונות ממנה, ובכל הסיפורים יש גם כאב לב וגם זלזול שהקוראים אינם יכולים להתעלם ממנו. הסיפורים הם:

1. אמריקה
2. קיבוץ
3. הירושמה
4. תל אביב
5. מינכן
6. ירושלים
7. מקום טוב ללילה

כל הסיפורים כתובים היטב, והסופרת הישראלית סביון ליברכט מצליחה לכתוב בלשון מרשימה במיוחד כשהיא משחזרת דיאלוגים, ומשפטים קצרים. מתוך המקום סביון ליברכט מגלה לנו את היופי של הרגעים שבהם אנו מאמינים שהמקום שבו דימינו למצוא את הנחמה והאהבה הוא רק הד נסתר של מקום אחר. מתוך המקום, המספרת מחפשת את החברה האידיאלית, ואת הקשר הישיר והבלתי ישיר בין העבר לבין יכולתו להטיל צל על ההווה. והיא מצליחה לתת לאישיות הסיפורים אחיזות במציאות בדפוס האלים שהאסון טובע בנפשם של בני המקום שבו התרחש. (7: 22)

והספר מקום טוב ללילה זכה בפרסים:

1. פרס אמלפי, באיטליה בשנת 2005
2. פרס ויצ'ו, בצרפת בשנת 2009 (8)

עלילת הסיפור הירושימה:

הסיפור משתרע על יותר מ-40 דפים. גיבורת הסיפור הירושימה היא עידית, אישה ישראלית בת למשפחה ניצלת שואה ממוצא פוליני המתגוררת בעיר הירושימה ביפן. היא הגיעה לעיר זאת כחלק מלימודיה, והיא עובדת שם. עידית היתה מאוהבת בנתן בישראל אבל סיפור האהבה שלהם הסתיים, ובסיפור היא מנהלת רומן עם בחור אמריקאני – אדוארד. עידית מנסה לעזוב את ישראל ומשתדלת להרגיש שייכות ליפן אבל היא נכשלת. יש בסיפור זה מלחמת ערכים ותרבויות בין המסורת היפנית לבין התרבות האמריקנית וגם בין התרבות היהודית. בסופו של הסיפור הגיבורה מגלה שאין לה ארץ אלא מולדתה ואין לה אהבה אלא בארץ מולדתה.

גיבורי של הסיפור:

עידית: ישראלית בת למשפחה ניצולת שואה

נתן: אהובה של עידית בישראל

אדוארד: אהובה האמריקאני של עידית ביפן

הידיאו-סאן: זקן יפני ניצול פצצת האטום שהטילו האמריקאים על הירושמימה וחברו של אדוארד

אחיה של עידית הבא להירושמימה לראות את אחותו

שלי: בת אחיה של עידית

ננסי: החברה האמריקנית של אדוארד

קומו: יפני בעלה של ננסי והמורה שלה ושל אדוארד בקולג' בוסטון

אמו של קומו: מניצולי הפצצה

המלחמה בסיפור הירושמימה:

בכל סיפורי מקום טוב ללון יש קשר גלוי בין התרחשויות אנושיות לבין המקום הפיסי והנפשי שבו הוא מתרחש. בסיפור הזה הקישור למקום הוא חזק – הירושמימה מסמלת שואה עולמית. לכן כאשר הגיעה גיבורת הסיפור עידית להירושמימה הדבר הראשון שביקשה לראות היה מזרקת המים שבחזית המוזיאון על פצצת האטום. (9: ص 107)

גיבורת הסיפור עצמה היא כאמור בת לניצולי שואהעידית לא שכחה את העבר של משפחתה כשהגיעה להירושמימה. על כך כתבה סביון ליברכט השוואה בין הירושמימה ושואתה לבין היהודים ושואתם: "ידיה הולכות ומלבינות ומתקמטות במים חשבה עידית על אביה ועל נתן. אביה שעל ערש דווי עוד הבטיחה לו בשבועה

שתיסע אתו לבית הוריו לראות את הכיכר שבה הופרד מאמו ומאחיותיו ולחפש את הפולני שהשיג עליו כל ימי המלחמה. ונתן בסוף כיתה י"א, עומד ליד הלוח מול חבריו לכיתה המשתוחחים אחד אחד אל השולחנות הלומים מן החום ומעומס הנושא, ורק הוא, רענן ונלהב מן ההרצאה שעליה שקד חודשים רבים: "השוואה היהודית לעומת השוואה היפנית", מספר להם על מוזיאון פצצת האטום בהירושימה ומתעכב בפרטי פרטים על מזרקת המים המכונה "מזרקת התפילה" שהוקמה לזכר קרבנות הפצצה שזעקו למים ברגעיהם האחרונים" (9: ص 109)

עידית תמיד עושה השוואה בין שתי השואות וזה גלוי גם כשהיא מהרהרת וחושבת על נתן: "עכשיו חשבה: נתן, נתן. אני בהירושימה, מי היה מאמין. לעיירה של אבי לא הצלחתי להגיע אבל למוזיאון בהירושימה כן... ובכלל, מה לי ולמקום הזה?" (9: ص 109) ליברכט עורכת השוואה בין שתי השואות ובין קרבותיהן וניצוליהן ומספרת: "בימים הראשונים שוטטה ברגל ברחובות הירושימה, נוטרת לעיר, מצליפה סביבה מבטים חשדניים, ריקים מאהדה... והשתאות הסתמנה בה למרות עצמה: מיפי הגנים, מן הקולוץ, העצב הלאה בעיניהם של בני עירו של אביה באזכרות." (9: ص 110) ובמקום אחר מתארת ליברכט את הגעגועים של עידית לאהובה בעבר מתוך הזכרונות עם ניצולי השואה ואמרה: "שוב ושוב היתה קוראת את מכתביו עד שידעה אותם בעל-פה... וגם על כל מה שלא כתבה עליו: על בדידותה בקרב אנשי המשרד האמריקנים ואנשי העיר היפנים, על ניצולי הפצצה שפגשה במוזיאון שהזכירו לה את אביה ואת חבריו" (9: ص 112)

ניצולי הפצצה חיו חיים קשים מאוד וזכרון הפצצה המשיך עמם אחרי תקופת מלחמת העולם השנייה, כפי שעולה מן הדו-שיח שבין עידית לבין ננסי בבית משפחתו של קומו, אחרי שסרבה את אמו של קומו ניצולת הפצצה את צבע הבגדים של עידית:

"- למה אסור ללבוש כאן בגדים ורודים?"

- כי ביום של הפצצה על הירושימה סבתא של קומו ראתה חיות ורודות, פרות וסוסים שהעור שלהם התקלף והם נהיו ורודים. גם אני הגבתי כמוך, צחקת אל עידית שהתיישרה על המיטה מרוב תדהמה.
- סבתה של קומו היא ניצולת הפצצה.
- ומסתבר שהרבה ניצולים ראו חיות ורודות. אסור להכניס לכאן שום דבר בצבע ורוד. הפסקתי להשתמש בלכה ורודה לציפורניים, מובן מאילו שכל הבגדים הוורודים שלי ירדו למחתרת. אסור אפילו להכניס לכאן סבון בצבע ורוד או כלי עם קישוט ורוד.
- ומה קורה כשהיא רואה במקרה ברחוב-
- היא לא רואה שום רחוב. היא לא יוצאת מהבית ולא מציצה החוצה מהחלון, תארי לך. יש לה בחדר שלה טלוויזיה בשחור-לבן. אסור לה להסתכל בטלוויזיה צבעונית." (9: ص 130) וזה היה מצבם הפסיכולוגי הרע של האנשים שהמשיכו בחייהם אחרי הפצצה בעיר הירושימה.

המחברת ליברכט ממשיכה את השוואותיה בין האסון של היהודים לבין האסון של היפנים. גיבורת הסיפור מדברת על נושא זה עם האהוב האמריקני שלה אדוארד ומתארת לו על מחלות הנפש שסבלו מהן ניצולי שואה בישראל כמו מחלות הנפש של היפנים שחיו בתקופת הפצצה:

"- אתה יודע למה החלפתי חולצה?

- כדי למצוא חן בעיני קומו.
- אני רצינית. שמעתי על מקרה דומה בישראל. זאת תגובה פוסט-טראומטית.
- ננסי סיפרה לי שזה התחיל אצלה לפני עשר שנים, אחרי שראתה סרט דוקומנטרי על היום של הפצצה...
- קומו אמר לי שהוא דיבר עם מומחה ואולי היא בכלל לא ראתה שום חיה ורודה. היא אימצה לה זיכרונות של מישו אחר. גם על מקרה כזה שמעתי בישראל.
- בישראל קורים הרבה נסים בגלל רוח הקודש אבל כאן – אני חושב שהיא בכלל לא היתה בהירשימה ביום של הפצצה." (9: ص 134)

הזכרונות נמצאים קרוב אצל ניצולי הפצצה ומהם אמו של קומו שבזמן שננסי עוזרת לה במטבח חוזרת שוב ושוב על המראות שראתה מיד אחרי שנפלה הפצצה ביום ההוא: "שיירות של עיוורים, אנשים שרצועות עור משתלשלות מגופם, תלמידות בית ספר בוכיות מהלכות חסרות ידיים או זרקות לצד הדרך חסרות רגליים, אנשים מפוחמים דמויי פסלים – התמונות האלה רודפות אותה בסייטי הלילה." (9: ص 140) כמוכן שהפצצה לא מותירה את דמיונם של הניצולים ותמיד יש להם סיוטים, והם אינם יכולים להמשיך בחיים נורמליים.

משפחת אביה של עידית סבלה קשות בשואה והסבל שלהם המשיך שלושים שנה אחרי מלחמת העולם השנייה. והיא אמרה על דבר זה: "ופתאום בא זיכרון אביה הבוכה, מרטיב מכתב שהחזיק באצבעות נוקשות: שלושים שנה אחרי המלחמה נתגלה בן דודו מאיר בטשקנט. וכל המשפחה רוכנת על האטלס ואצבעו של אביה מוזזת מזרחה ועוד מזרחה מגששת את דרכה על פני הים הכספי, תורכמניסטן, אוזביקסטן, כמעט על גבול קזחסטן, הנה טשקנט שבסוף העולם. בינתיים הם מחליפים תמונות בדואר אוויר ואביה מביט בריכוז בצילומים, מנסה לשדך בין הגבר הקירח שבתמונות לבין הילד שבזיכרון, מקווה להתראות יום אחד, אולי בעיירת ילדותם, לא יודע שעוד לפני כן ימותו שניהם טרם זמנם בגלל ליקוי תורשתי משותף" (9: ص 113). השואה הרסה משפחות רבות וגם בני המשפחות שלא נהרגו בימי השואה סבלו מרדיפות ופרידה.

סביון ליברכט טוענת בסיפוריה, הירושימה, שהסכנה נמשכה ולא נעצרה בגבולות השואה, בגלל שהסביבה הטריטוריאלית של ישראל מסרבת להכיר בקיומה ושואפת להשמיד אותה. והיא מתארת שכך הרגישה עידית גיברת סיפור אחרי שחברה נתן כתב לה על המצב בארץ ישראל: "היא היה מציף אותה בהודעות על אירועים צבאיים, תיאורים של קריית שמונה לאחר נפילת הקטיושות, שמות הנפגעים..." (9: ص 113) וזה היה מה שאמר לה אדוארד על המצב בתוך ישראל: "ראיתי אתמול בסי.אן.אן שבישראל מייצרים מסיכות גז חדשות,"

והיא ענתה: "אני כנראה הישראלית היחידה בעולם שמשתדלת לא לראות חדשות". (9: ص 114) אנשים רבים חשים פחד ממלחמות חדשות באזור, והם אינם בטוחים כי השלום יימשך בין מדינתם לבין מדינות ערב.

האהבה בסיפור הירושימה:

קול המלחמה איננו הקול היחיד שנשמע באווירו של הסיפור הזה. סביון ליברכט הצליחה ליצור תערוכת של אהבה ורגשות יפים. קול האהבה גובר והסיפור מלא ברגשות אציליים. הסיפור מיוסד על אהבותיה של עידית בארץ ובחוץ לארץ, ואהבתה לארץ ולחוץ לארץ. על כן אפשר לומר שהאהבה של גיבורת הסיפור עידית מתחלקת בין נתן בארץ לבין אדוארד ביפן. האהבה שלה לנתן נחלשה כשעזבה את ישראל והלכה ליפן ללימודים ולעבודה, אבל היא מרגישה כעס גדול כשאנודע לה מאחיה שביקר ליפן שנתן התחתן: "כמו באחת מתורות הלחימה הוכה לבה מכה בלתי צפויה מהירה וקטלנית כבאגרופ ברזל, ושנייה אחר כך אבל כבר מאוחר מדי שלחה יד להגן על המקום שכאב ממש כאילו שתת דם ודימתה לזכור משום מה את הקרפיון שבכל יום שישי היה מפרפר בעיניים שאומרות לקפוץ מחוריהן תחת ידה הימנית של אמה, מעט מתחת לשמאלה האוחזת את הסכין בקת העץ העבה.

- למה אתה מספר לי את זה עכשיו? לחשה

- חשבתי שאת יודעת, אולי הוא סיפר לך בעצמו.

- נתן ואני לא בקשר. (9: ص 122)

ומיומה הראשון ביפן התחרטה שעזבה את אהובה נתן, ושאלה את עצמה תמיד: "נתן, נתן. אני בהירושימה, מי היה מאמין...

מה לי ולמקום הזה? מה אני עושה בלעדיך? כשזרקתי את רעיון הלימודים בהירושימה רציתי רק לבחון אותך. לא חלמתי להגיע לכאן בלעדיך... למה לא עצרת למעני את הנסיעה המיותרת הזאת? למה לא הצעת להצטרף?... איפה אתה?" (9: ص 109) תמיד היא מחפשת על האהוב שלה ברחובות העיר הזרה והרחוקה ממנו אבל זה לא הועיל.

בדרך כלל היה בלבה של עידית מקום לאהבה חדשה, היא הרגישה משהו כלפי אדוארד, הבחור האמריקאי שפגשה במכון בעיר לימודיה החדשה, הירושימה. הסופרת מתארת את הפגישה הראשונה במילים: "את אדוארד פגשה במשרד. כשהרימה את ראשה מעל ללוח השרטוט נתקלה בידו המושטת ונעמדה על רגליה וקדה מתוך הרגל ומצאה את עצמה מביטה בעיניו מעוררות האמון של גרי קופר. הוא חיך, משועשע מן האישיה בעלת תווי הפנים הלבנים ומחוות הגוף היפניות". (9: ص 114) אך האח של עידית איננו מאמין שלסיפור האהבה שלה עם אדוארד יהיה סוף טוב, בגלל שהם שונים זה מזה ואין קשר חזק ביניהם וזה גם מה שאמר לה: "אדוארד, אדוארד, בחיי שאני לא מבין את החיים האלו. את בדירה שלך, הוא בדירה שלו. ככה באמת אין מריבות, אבל

גם אין חיים." (9: ص 120) ובסופו של דבר צדק אחיה של עידית, והאהבה שלה לנתן בארץ לא שכחה והיא אהבה אותו לעולם.

בעיות האהבה שולטות גם בחיי ננסי האמריקאית ובעלה היפני קומו בגלל הבדלי התרבות ביניהם. היפנים מכבדים את המסורת היפנית שתפקיד הכלה בה לטפל בכל בני משפחת בעלה ובמיוחד באמו, וננסי איננה מסכימה ומבקשת מקומו שיחזור אתה לניו יורק. הוא מסרב בתוקף ועל כן היא מבקשת להיפרד ממנו ולחזור הביתה בלעדיו. בסופו של דבר מנצחת האהבה, וקומו "ניגב את דמעותיה ונשבע שישמור עליה כמו שהבטיח לה באמריקה ושלעולם שוב לא יפחיד אותה ולא יאיים עליה. הוא התנצל והסביר שהלחץ במקום העבודה סימא אותו והעלים את אהבתו אליה אבל היתה לו שיחה טובה עם הבוס שלו והובטחה לו העלאה בשכר." (9: ص 141)

אהבתם של עידית ואדוארד נתקלת בבעיות רבות וקשות וסיפור האהבה מסתיים כשאדוארד משקר לה בנושא הנשואין שלו. עידית מגלה בשיחה עם ננסי שלאדוארד היתה האישה בעבר.

וכך אומרת עידית לננסי: "אדוארד ואני ביחד כבר שבע שנים, הרבה לפני שקומו ביקש או לא ביקש ממנו, הרבה לפני שהגענו לכאן. הוא אף פעם לא סיפר שהיה נשוי.

- גם לא על הפעם הראשונה?

- איזה פעם ראשונה?

- הפעם הראשונה שהיה נשוי, בטנסי, עם גלוריה.

עידית הביטה בה בלא נייע.

- אז זה באמת לא קשור לקומו, אמרה ננסי כמי שזה עתה טוהר מאשמת שווא, כי אני הייתי אשתו השנייה." (9: ص 146)

ומרגע זה התחיל הסוף של סיפור האהבה בין עידית לבין אדוארד.

לאהבת המשפחה יש גם כן מקום בסיפור הזה. ליברכת מתארת זאת באמצעות נסיעת האח של עידית ליפן ומה היתה הכוונה שלו בנסיעה זו.

כך גם בדו-שיח בינו לבין אחותו עידית:

"- את יודעת למה באתי דיתי?..

- לטייל ביפן?

- לא, יש לי מקומות יותר מעניינים ויותר זולים ברשימה.

- לראות את מצב האלכסון של העיניים שלי.

- רציתי ששלי תכיר את הדודה שלה, לא נענה לפיתויי ההיתול שלה. אנחנו משפחה קטנה. למשפחות קטנות כמו שלנו אסור להתפזר ככה. לילדים שלי יש רק אותך ואת האח המופרע של מירה ואת אשתו

המופרעות עוד יותר, אז אני לא הולך לוותר לך כי לבת שלי יש דודה אחת." (9: ص 120-121)
אהבת המשפחה בתרבות היהודית תופסת מקום נכבד עד יום הזה.

אפשר לומר שהסיפור הזה כולל סוג גם בתוכו אהבה מסוג שכולנו זקוקים לו, האהבה למולדת, האהבה לצבור, וגם אהבת השפה ואהבת החיים עם המשפחה והחברים. נכך כותבת על כך סביון ליברכט בפיו של אחיה של עידית: "אנשים צריכים לחיות עם אנשים מהסוג שלהם, שמדברים בשפת האם שלהם, שחושבים כמוהם, שנמצאים במקום שלהם. וזה לא המקום שלך פה, ואין צ'אנס שיהיה. אני לא מאמין שאת מרגישה שייכת לכאן. זה טוב לטיול, להתנתק קצת, אבל לא לחיים. אנשים צריכים להרגיש שייכים למקום שהם חיים בו. יופי או לא יופי" (9: ص 120). ובזה מגיעה סביון ליברכט לשיא הסיפור שלה והוא הבעת אהבת הארץ והאנשים שבארץ ושפתו, ואהבה זו הוא הסוג הגבוה מסוגי האהבה.

סיכום:

בסופו של דבר צריך לומר שסביון ליברכט הסופרת הישראלית החשובה שכתבה את סיפור הירושימה הצליחה ליצור סיפור על אהבה ומלחמה והערך של השלום הוא ששולט בסיפור הזה. תוצאות מחקרי הן:

1. סביון ליברכט תופסת מקום חשוב בספרות הישראלית העכשווית בגלל שהיא סופרת מיוחדת בתחום הפרוזה בדרך כלל ובתחום הפרוזה בפרט.
2. קבוצת הסיפורים מקום טוב ללון שיצא לאור בשנת 2002 היה מתאר פרקים בהתפתחות והתהפכות ההיסטוריה הפוליטית והחברתית של הצבור היהודי בישראל ובמדינות הגולה.
3. סביון ליברכט הצליחה לשלב בקובץ הסיפורים מקום טוב ללון את החברתי-אקטואלי עם האישי-פסיכולוגי, וכן את הריאליסטי עם הסמלי. היא הפיקה ביד מיומנת משמעויות עמוקות ממצאות שגרתית.
4. בכל סיפור מסיפורי קובץ הסיפורים זה יש למקום סמליות מיוחדת וקונוטציה חשובה שהמספרת משתמשת בה בתוך עלילת הסיפור בו. בסיפור הירושימה הפכה הסופרת את הירושימה העיר מסמל של מלחמה, הרס ושנאה לסמל של אהבה ושלום.
5. בסיפור הירושימה הסופרת ליברכט מחפשת קשר בין העבר להווה, וגם בין האהבה לבין המלחמה ותוצאותיה והשפעתן על מצבם הפסיכולוגי של גיבורי הסיפור.
6. ליברכט מתארת בסיפור הירושימה עימות בין הישראלי ליפני, ומפגש בין ניצולי שואה יהודים לבין ניצולי הפצצה יפנים, ואיך שניהם סבלו בתקופה רעה בהיסטוריה ומה שקרה אחרי שתקופה זאת הסתיימה וכן על ההתמודדות של ילדיהם עם הצלקת שהותירה המלחמה ההיא על חיי הוריהם.
7. בסיפור הירושימה עורכת ליברכט השוואה בין החיים לפני המלחמה ואחריה. היא גם כותבת באופן מובהק על השלכות המלחמה על חיי האנשים לאחר סיומה.

8. הסיפור הירושמי גם עוסק בצדדים חברתיים, והסופרת מתארה רגשות אהבה, וגם מתארת רגשות פרידה וגעגועים.
9. בסיפור זה הצליחה הסופרת לעצב אישיות וגיבורים מחיי היומיום שפועלים בחיים האמיתיים ומבטאים בצדק את רגשות האהבה ושאיתם להתגבר על רגשות האנוכיות והשנאה.
10. האהבה בסיפור הירושמי איננה רק אהבת גבר ואשה, אלה סוגים אחרים של אהבה, כמו אהבת המשפחה, אהבת החברים ואהבת המולדה וחשיבותה.

ביבליוגרפיה:

1. Sokoloff, Naomi. History and literature: New Readings of Jewish Texts in Honor of Arnold J. Brown University Press, 2002
2. Hannan, Hever. Producing the Modern Hebrew Canon, New York, 2002
3. לקסיקון הספרות העברית החדשה, סביון ליברכט, האתר:
<https://library.osu.edu/projects/hebrew-lexicon/00578.php>
4. גוטקינד, נעמי. מקום רע ללילה: "מקום טוב ללילה", סביון ליברכט. הצופה, המוסף, כ"ד בכסלו תשס"ג, 29 בנובמבר 2002
5. מלצר, יורם. כראוי לספרות טובה. מעריב, מוסף שבת – ספרות וספרים, י"ב בחשוון תשס"ג, 18 באוקטובר 2002
6. דיצה ואן קפמן, מוטיביטם ביצירת סביון ליברכט, כתר, ירושלים 2013
7. צור-ברזניץ, רבקה, קולות מושתקים ביצירת סביון ליברכט, אוניברסיטת חיפה, חיפה 2012
8. מוריה בן ברק, הספר "מקום טוב ללילה" של ליברכט זכה בפרס ויצ'ו באתר nrg, 5/9/2009
9. סביון ליברכט, מקום טוב ללילה, כתר, ירושלים 2002